

Coflyfr

Y Cod Ymddygiad

Cynnwys

Dim tystiolaeth o dor-amod	3
Nid oes angen gweithredu	4
Cyfeiriwyd at bwyllgor safonau	5
Cyfeiriwyd at Banel Dyfarnu Cymru	6
Mwy o Wybodaeth	7

Cyflwyniad

Mae Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru yn ystyried cwynion bod aelodau awdurdodau lleol yng Nghymru wedi gweithredu'n groes i'r Cod Ymddygiad. Mae'r Ombwdsmon yn ymchwilio i gwynion o'r fath o dan ddarpariaethau Rhan III Deddf Llywodraeth Leol 2000 a'r Gorchmynion perthnasol a wneir gan Gynulliad Cenedlaethol Cymru o dan y Ddeddf.

Pan fydd yr Ombwdsmon yn penderfynu y dylid ymchwilio i gwyn, mae yna bedwar canfyddiad, sydd wedi'u nodi yn adran 69 Deddf Llywodraeth Leol 2000, y gall yr Ombwdsmon eu datgan:

- nad oes tystiolaeth bod unrhyw achos o weithredu'n groes i god ymddygiad yr awdurdod;
- nad oes angen cymryd unrhyw gamau mewn cysylltiad i'r materion a fu'n destun i'r ymchwiliad;
- bod angen cyfeirio'r mater i swyddog monitro'r awdurdod, i'w ystyried gan y pwyllgor safonau;
- bod angen cyfeirio'r mater i Lywydd Panel Dyfarnu Cymru ar gyfer dyfarniad gan dribiwnlys (mae hyn yn digwydd mewn achosion mwy difrifol fel arfer).

Yn amgylchiadau (c) a (d) uchod, mae'n ofynnol i'r Ombwdsmon gyflwyno adroddiad am yr ymchwiliad i'r pwyllgor safonau neu dribiwnlys Panel Dyfarnu Cymru, yna byddant hwy'n ystyried y dystiolaeth a ganfuwyd gan yr Ombwdsmon, ynghyd ag unrhyw amddiffyniad a gyflwynir gan yr aelod dan sylw. Hwyl hefyd fydd yn penderfynu a oes achos o weithredu'n groes i'r Cod ai peidio, ac os oes, pa gosb (os o gwbl) y dylid ei chyflwyno.

Mae'r Llyfr Achosion Cod Ymddygiad yn cynnwys crynodebau o'r adroddiadau hynny lle cafwyd un o'r canfyddiadau wedi'u gosod allan uchod. Er hynny, yn achos canfyddiadau (c) a (d), bydd y Coflyfr Cod Ymddygiad ond yn cynnwys crynodebau'r achosion hynny y mae gwrandawliadau wedi'u cynnal gan y pwyllgor safonau neu Banel Dyfarnu Cymru, a bod canlyniad y gwrandawliad hwnnw'n hysbys. Mae'r rhifyn hyn yn adrodd ar y cyfnod Hydref i Rhagfyr 2016.

Crynodebau Achosion

Dim tystiolaeth o dor-amod

Cyngor Sir Mynwy – Hybu cydraddoldeb a pharch

Rhif achos 201602663 – Cyhoeddwyd yr adroddiad ym mis Tachwedd 2016

Cafodd yr Ombwdsmon gŵyn a oedd yn ymwneud ag achos a gododd yn ystod trafodaeth yn condemnio trosedd casineb mewn cyfarfod o'r Cyngor ar 28 Gorffennaf 2016 pan siaradodd aelod o Gyngor Sir Fynwy ("y Cynghorydd") i amddiffyn a chyfiawnhau iaith hiliol sarhaus pan yr oedd, yn ei farn ef, wedi cael ei defnyddio heb falais. Yn ogystal â hynny, y Cynghorydd enghreifftiau o iaith o'r fath yn ystod ei anerchiad gan beri tramgwydd.

Yn ystod yr ymchwiliad, canfuwyd bod gan Aelodau ddyletswydd i ystyried unrhyw gynnig a gynigir, gan graffu arno a'i ddadansoddi'n feirniadol. Ni ddylai natur y cynnig dan sylw, ni waeth pa mor sensitif ydyw, gyfyngu ar i ba raddau y gweithredir y swyddogaeth honno, a byddai gorfodi cyfyngiad o'r fath yn effeithio ar ryddid aelod i lefaru, heb gyfiawnhad dros wneud hynny.

Canfu'r Ombwdsmon fod y Cynghorydd wedi dweud yn ei anerchiad ei fod yn cefnogi'r cynnig ond ei fod wedi gofyn am ddiffiniad o'r term trosedd casineb. Ni wnaeth y Cynghorydd awgrymu o gwbl y dylid goddef hiliaeth, senoffobia na throsedd casineb. Canfu'r Ombwdsmon hefyd, er bod geiriad y Cynghorydd yn yr enghreifftiau yn glogyrnaidd, nid oedd tystiolaeth ei fod wedi defnyddio iaith a oedd yn amlwg yn hiliol, senoffobig neu gas, ac nid oedd ei sylwadau wedi'u cyfeirio at un person neu grŵp o bobl ychwaith.

Canfu'r Ombwdsmon nad oedd dim achos o dorri'r Cod Ymddygiad.

Nid oes angen gweithredu

Cyngor Tref Tywyn - Datgelu a chofrestru buddiannau

Rhif achos 201600999 – Cyhoeddwyd yr adroddiad ym mis Tachwedd 2016

Gwnaethpwyd cwyn fod y cyn Gyngorydd X wedi methu â datgan buddiant personol a buddiant sy'n rhagfarnu mewn cyfarfod o Bwyllgor Maes Carafanau Ynysymaengwyn ar 16 Mawrth 2016. Cododd buddiant y cyn Gyngorydd X oherwydd ei fod yn berchen ar faes carafanau cyfagos.

Ar 10 Chwefror, roedd y Swyddog Monitro wedi dweud wrth y cyn Gyngorydd fod ganddo fuddiant sy'n rhagfarnu yn y Pwyllgor hwn. Yn dilyn hynny, gwnaeth y cyn Gyngorydd gais am oddefeb gan Bwyllgor Safonau'r Cyngor i fynychu'r cyfarfodydd hyn, a gwrthodwyd y cais.

Gofynnodd yr Ombwdsmon i'r cyn Gyngorydd ddod am gyfweiliad, ond ar 4 Hydref ymddiswyddodd fel Cynghorydd. Roedd yr Ombwdsmon o'r farn y gallai'r cyn Gyngorydd fod wedi torri amodau'r Cod o ran ystyried y cyngor a roddwyd gan y Swyddog Monitro; bod â buddiant personol mewn cyfarfodydd; a datgan buddiant personol a gadael y cyfarfod. Fodd bynnag, gan fod y cyn Gyngorydd X wedi ymddiswyddo, nid oedd angen cymryd camau pellach.

Cyfeiriwyd at y Pwyllgor Safonau

Nid oes crynodebau yn gysylltiedig â'r canfyddiad hwn

Cyfeiriwyd at Banel Dyfarnu Cymru

Nid oes crynodebau yn gysylltiedig â'r canfyddiad hwn

Mwy o wybodaeth

Rydym yn gwerthfawrogi unrhyw sylwadau neu adborth sydd gennych chi am Coflyfr y Cod Ymddygiad. Yn ogystal, byddem yn fodlon ateb unrhyw ymholiadau sydd gennych ynghylch ei gynnwys. Mae modd anfon unrhyw ohebiaeth o'r fath mewn neges e-bost at Matthew.Aplin@ombudsman-wales.org.uk neu Lucy.John@ombudsman-wales.org.uk, neu i'r cyfeiriad canlynol:

Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru
1 Ffordd yr Hen Gae
Pencoed
CF35 5LJ

Ffôn 01656 644200
Ffacs 01656 641199

e-bost holwch@ombwdsmon-cymru.org.uk (ymholiadau cyffredinol)

Dilynwch ni ar Twitter: [@OmbudsmanWales](https://twitter.com/OmbudsmanWales)

Ceir rhagor o wybodaeth am y gwasanaeth sy'n cael ei gynnig gan Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru ar ein gwefan www.ombwdsmon-cymru.org.uk